

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการช่วยให้คนพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตช่วงแรกเกิดไปจนถึงวัยแห่งการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการดำรงชีพและประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเอง สร้างพลังครอบครัว ชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยรวมอย่างสันติสุขจนวัยสุดท้ายของชีวิต ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษานับเป็นเครื่องมือในการวางรากฐาน สร้างสรรค์ พัฒนาความเจริญมั่งคั่งและแก้ไขปัญหาต่างๆแก่สังคมตั้งแต่ตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติและโลก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2539: 38) และ อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาคือกระบวนการพัฒนาคนที่สำคัญ แต่ระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเท่านั้นจึงจะเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพ และ ความสามารถตลอดจนคุณลักษณะต่างๆของคนที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.), 2539: 1) ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) (ม.ป.ป.: ๙) ได้ปรับแนวทางการพัฒนาโดยมีจุดเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง คุณภาพทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของชาติและคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ส่วนหนึ่งจะมาจาก การได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาจากระบบโรงเรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2539: 1)

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน และ ให้สามารถคงการอ่านออกเขียนและคำนวณได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.: 12) ซึ่งการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมากที่สุด รัฐจึงได้พยายามจัดสรรทรัพยากรให้กับการศึกษาในระดับนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งBlaug ได้กล่าวว่าการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาได้ผลตอบแทนมากกว่าการศึกษาในระดับอื่นๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศไทยได้ตระหนักเรื่องนี้เช่นเดียวกัน (ประกอบ คุณาภักดิ์, 2529: 1)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มีปริมาณงานและจำนวนนักเรียนในความรับผิดชอบมากที่สุด จากข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2540 มีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด 31,279 โรงเรียน (โรงเรียนสาขา 527 โรงเรียน) มีนักเรียนระดับประถมศึกษา 4,638,706 คน หรือประมาณร้อยละ 82 ของนักเรียนประถมศึกษาทุกสังกัด (ส.ป.ช., 2540:

6-12) โดยมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มประชากรเป้าหมาย 3 ระดับ คือ 1) การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้กับเด็กอายุ 4-6 ปีเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาให้ทั่วถึง ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535 2) การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับให้กับเด็กไทยทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 8 จนถึงเข้าปีที่ 15 ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 อย่างทั่วถึง โดยให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และ 3) การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ให้โรงเรียนประถมศึกษาเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสนองนโยบายด้านความเสมอภาคทางการศึกษาและการขยายโอกาสทางการศึกษารับพื้นฐานของรัฐ (สพช., ม.ป.ป.: 6) โดยทุกโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดให้มีมาตรฐานเดียวกัน จึงได้จัดทำ "เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา" สำหรับให้โรงเรียนใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาตนเอง และหน่วยงานบังคับบัญชาได้ใช้เป็นหลักเกณฑ์ สำหรับการสนับสนุนในด้านต่างๆตรงความต้องการของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษา มีคุณภาพและมาตรฐาน ตามจุดหมายของหลักสูตรสอดคล้อง กับแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตลอดจนนโยบายของรัฐบาล (สพช., 2537: 19) ประกอบกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 พุทธศักราช 2540 - 2544 ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาโดย ให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เท่าเทียมกัน (สพช., 2540: 40)

การศึกษาเป็นสิ่งที่ออกแบบมาเพื่อรองรับการพัฒนาสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปจนระบบการศึกษาไม่อาจสร้างคุณภาพของประชากรให้สอดคล้องได้ และบางทีการศึกษาก็เป็นตัวอุปสรรคต่อการพัฒนา จำเป็นอยู่เองที่ระบบการศึกษาจะต้องได้รับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง (สพ., 2539: 1) ซึ่งรวมถึงการพัฒนาองค์การให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่สุดในสภาพการณ์ของโลกปัจจุบันที่ตัดสินประสิทธิภาพขององค์การด้วย "คุณภาพ " (สพช., 2539: 1) คุณภาพของงานซึ่งเกิดจากการกระทำของบุคคลหรือองค์การอาจประเมินได้จากระดับมาตรฐานที่ตั้งไว้ การตั้งมาตรฐานสำหรับงานทุกประเภทจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและมีความละเอียดลึกซึ้งซึ่งเป็นอย่างมากต้องอาศัยหลักการ ประสบการณ์ ความรู้ทางวิชาการหลายแขนงมาประกอบกันเพื่อให้มาตรฐานที่กำหนดไว้มีความเที่ยงตรงและมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เป็นเกณฑ์สำหรับวัด หรือ ประเมินคุณภาพของสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ (สพช., 2538: คำนำ) การพัฒนาการศึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมา ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านปริมาณภายใต้บริบทหรือสภาวะแวดล้อมในขณะนั้น ซึ่งขณะเดียวกันก็มีปัญหาที่สั่งสมอยู่ บทบาททการศึกษาสำหรับปัจจุบันและอนาคตในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 จะทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นเพราะมีปัจจัยเปลี่ยนแปลงต่างๆที่ท้าทายสังคมไทย การศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการที่เตรียมและนำคนไทยรวมทั้งสังคมไทยให้ก้าวสู่ยุคใหม่อย่างมั่นคงและรู้ทันโลก ความพึงพอใจกับความสำเร็จในผลของการจัดการศึกษาที่ผ่านมาหรือการแก้เฉพาะปัญหาที่เผชิญอยู่จึงไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคตจึงต้องกำหนดให้

สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (กรมวิชาการ, ม.ป.ป.: 3) และเพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้ได้มาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาการศึกษาของประเทศรวมทั้งเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นคนที่มีความรู้คุณลักษณะที่ชุมชนสังคมประเทศชาติและสังคมโลกต้องการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้นำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536 ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ดังกล่าวได้จากการวิเคราะห์ภารกิจที่แท้จริงของโรงเรียนประถมศึกษาแล้วจึง กำหนดเป็นมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และ กิจกรรมเพื่อสนองตอบตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานนั้นๆมาเป็นเครื่องมือในการประเมินโรงเรียนประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2538 โดยให้บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมประเมินโรงเรียนของตนเองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้ประชุมชี้แจงซักซ้อม ความเข้าใจกันแล้วเป็นอย่างดี (สปช., 2539 : 1)

ปีการศึกษา 2538 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ โดยใช้เครื่องมือเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536 ที่ครอบคลุมภารกิจการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของโรงเรียน 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและการพัสดุ งานอาคารสถานที่ และ งานความสัมพันธ์กับชุมชน จำนวน 17 มาตรฐาน 43 ตัวบ่งชี้ (สปช., 2539: 9-14) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดแนวทางการประเมินมาตรฐานโรงเรียนโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสภาพการปฏิบัติจริงของแต่ละโรงเรียน (สปช., 2539: 21) ในการดำเนินการประเมินตนเองมีวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินมาตรฐานโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการประเมินมาตรฐานดำเนินการตามแนวทางการประเมินที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนางานมาตรฐานการศึกษาระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ทำหน้าที่กำหนดมาตรการตรวจสอบมาตรฐานโรงเรียนในอำเภอ และ จังหวัด โดยสุ่มประเมินเพื่อควบคุมมาตรฐานในภาพรวมของจังหวัดและอำเภอ (สปช., 2538: 20) และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินของโรงเรียน ที่ผ่านการตรวจสอบจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินำเสนอเป็นรายงานการวิจัยการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2538 (สปช., 2539: ก-ค) พบว่า

1. โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.42) ได้ระดับคุณภาพใน ระดับ 2 และ มีโรงเรียนได้มาตรฐานจำนวนทั้งสิ้น 1,568 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนอีก 4,996 โรงเรียน ขาดเพียง 1-5 มาตรฐานจะได้มาตรฐานเดียวกัน ประเด็นนี้สืบเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญคือการที่เงื่อนไขการผ่านเกณฑ์มาตรฐานค่อนข้างสูง คือ โรงเรียนที่ได้มาตรฐานจะต้องได้รับการประเมินไม่ต่ำกว่าระดับ 3 ในตัวบ่งชี้ ทุกมาตรฐาน

2. ภารกิจใน 6 งานหลักของโรงเรียนที่ผ่านมาตรฐานมากที่สุด คือ งานกิจการนักเรียน งานวิชาการผ่านมาตรฐานน้อยที่สุด

3. มาตรฐานระดับประถมศึกษาที่มีโรงเรียนผ่านมากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนเกณฑ์เด็ก ในวัยการศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายและเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ มาตรฐานที่มีโรงเรียนผ่านน้อยที่สุด คือ มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรได้สอดคล้องกับนักเรียนและท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2538 ทั้งหมด 304 โรงเรียน พบว่า

1. มีโรงเรียนได้มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา พ.ศ.2536 คือประเมินกำหนดมาตรฐานไว้ ทั้งหมด 17 มาตรฐาน 43 ตัวบ่งชี้ จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านบุ่ง โรงเรียนบ้านบุพพราหมณ์ และ โรงเรียนบ้าน ก.ม.80 คิดเป็นร้อยละ 0.99

2. มีโรงเรียนได้มาตรฐานตั้งแต่ 38 - 42 ตัวบ่งชี้ จำนวน 25 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.22

3. มีโรงเรียนได้มาตรฐานตั้งแต่ 33 - 37 ตัวบ่งชี้ จำนวน 40 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.16

4. มีโรงเรียนได้มาตรฐานตั้งแต่ 28 - 32 ตัวบ่งชี้ จำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.18

5. มีโรงเรียนได้มาตรฐานตั้งแต่ 32 ตัวบ่งชี้ลงมา จำนวน 202 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.45

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี , งมฐ 2)

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี มีภารกิจในการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือระดับ ก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดจำนวน 304 โรงเรียน มีนักเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 46,413 คน จำนวนครูที่ปฏิบัติงานจริง 2,740 คน อัตราครู : นักเรียน เท่ากับ 1 : 16.94 (สพช., 2539: 8) จึงเป็นภารกิจสำคัญที่สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรีต้องพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้มาตรฐานเพราะโรงเรียนที่สามารถบริหารงานได้ มาตรฐานตามภารกิจ ครอบคลุมขอบข่ายงาน 6 งานจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพของ นักเรียนรวมทั้งเกิดการยอมรับจากชุมชน สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นให้ใช้โรงเรียนเป็นฐานของการพัฒนาและผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว (สพช., 2539: ความนำ)

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี จึงสนใจที่จะ ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ที่สามารถ บริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาได้มาตรฐานระดับประถมศึกษา จากการประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536 ซึ่งได้คุณภาพ ตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไปครบ 17 มาตรฐาน 43 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมี 3 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 304 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.99 เพื่อจะได้นำผลการศึกษาวิจัยเป็นข้อมูลไป แสวงหาวิธีการและแนวทางในการพัฒนา และเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน โรงเรียนประถมศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536

ตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ว่า “ทุกโรงเรียนได้มาตรฐานคือปณิธานของ สปช.” (สปช., 2538: 25)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาตามขอบข่ายงานการบริหารงานโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด 6 งาน คือ

- 1.1 การบริหารงานวิชาการ
- 1.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 1.3 การบริหารงานบุคลากร
- 1.4 การบริหารงานธุรการ การเงิน และการพัสดุ
- 1.5 การบริหารงานอาคารสถานที่
- 1.6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

2. ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2538 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านบุสูง โรงเรียนบ้านบุพราหมณ์ และ โรงเรียนบ้าน ก.ม.80

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา คณะครูและคณะกรรมการโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินการตามภารกิจหน้าที่ในความรับผิดชอบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาครอบคลุมภารกิจตามขอบข่ายงาน 6 งาน คือ

งานวิชาการ หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัตถุประสงค์รอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ

งานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนและกิจกรรมของนักเรียนทั้งหมด

ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้บรรลุผลยิ่งขึ้น
งานบุคลากร หมายถึง งานเกี่ยวกับบุคลากร เพื่อการใช้ทรัพยากรบุคคลให้เป็นกำลังสำคัญ
ในการบริหารงานด้านอื่นๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

งานธุรการ การเงินและการพัสดุ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับเอกสารที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตาม
ระเบียบ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเพื่องานสนับสนุนการบริหารงานด้านอื่นๆ

งานอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้
เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดกิจกรรมเรียนการสอน และชุมชน

งานความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงานให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน
กับชุมชนเพื่อเป็นการให้บริการแก่ชุมชนและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ที่ผ่านการประเมินโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา
พ.ศ.2536 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 17 มาตรฐาน 43 ตัวบ่งชี้ และ
ได้คุณภาพไม่ต่ำกว่าระดับ 3 ทุกตัวบ่งชี้ ทุกมาตรฐาน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษา

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา เพื่อให้
นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

นักเรียน หมายถึง นักเรียนประถมศึกษาาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่ศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษา

คณะกรรมการโรงเรียน หมายถึง คณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้ปกครอง และ
ศิษย์เก่าของโรงเรียน และกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน ผู้นำทางศาสนา บุคคลในองค์กรปกครอง
ท้องถิ่นและหรือข้าราชการอื่นที่ไม่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นกลุ่มผู้บริหาร
โรงเรียนและข้าราชการครูในโรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยจะได้ข้อมูลซึ่งเป็นแนวทางให้หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมประสิทธิภาพ พัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความรู้ ความสามารถด้านการบริหารงาน ในโรงเรียนประถมศึกษาสามารถให้บริหารงานในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 3 คน ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 29 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 234 คน และคณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 24 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ปีการศึกษา 2538 จำนวน 3 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 290 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 3 คน ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา 29 คน คณะกรรมการโรงเรียน 24 คน และ สุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมปีที่ 5 และ 6 โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ ร้อยละ 50 ได้นักเรียน 118 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์ แบบศึกษาเอกสาร และแบบสังเกต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง จำนวน 4 ฉบับ สำหรับผู้บริหารโรงเรียน สำหรับครูผู้สอน สำหรับนักเรียน และสำหรับคณะกรรมการโรงเรียน

2.2 แบบศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับรายการเอกสารการบริหารงานโรงเรียน

2.3 แบบสังเกตเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการบริหารงานโรงเรียน

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีการดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาตามขอบข่ายงาน 6 งานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเอกสารการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536

3.2 สร้างเครื่องมือวิจัยตามกรอบแนวคิดของแนวทางการดำเนินงานบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาตามขอบข่ายงาน 6 งาน และเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536 ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบศึกษาเอกสาร และ แบบสังเกต โดยปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3 นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา

3.4 นำเครื่องมือมาปรับปรุงโดยคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอเป็นความเรียง รายโรงเรียนและภาพรวม 3 โรงเรียน นำเสนอในบทที่ 4 และ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ รายโรงเรียนและภาพรวม นำเสนอในภาคผนวก ก จากเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

5.1 แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง จำนวน 4 ฉบับ สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน และ คณะกรรมการโรงเรียน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน

ตอนที่ 3 ข้อมูลการบริหารงานโรงเรียนตามขอบข่ายงาน 6 งาน

ตอนที่ 4 ข้อมูลปัญหาการบริหารงานโรงเรียน

5.2 แบบศึกษาเอกสารการบริหารงานโรงเรียน

5.3 แบบสังเกตการบริหารงานโรงเรียน

6. การนำเสนอรายงานการวิจัย

นำเสนอการเสนอรายงานการวิจัย นำเสนอ 5 บทตามลำดับดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง การบริหารการศึกษา การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก ประกอบด้วย ตารางการวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือเพื่อการวิจัย หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย และ ประวัติผู้วิจัย